

PROTOCOL OPGRAVEN

Doel

Het doel van opgraven is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van materiaal van vindplaatsen om daarmee informatie te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden.

Proces

Het proces opgraven bestaat uit vier deelprocessen:

1. Het voorbereiden van het veldwerk;
2. Het uitvoeren van het veldwerk;
3. De evaluatiefase;
4. Het uitwerken van het veldwerk.

Deelproces 1: Voorbereiden veldwerk

De voorbereiding van het veldwerk omvat alle werkzaamheden die nodig zijn om het veldwerk te kunnen uitvoeren.

Deelproces 2: Uitvoeren veldwerk

Onder de uitvoering van veldwerk wordt verstaan het uitvoeren van de opgravingswerkzaamheden. Het veldwerk is beëindigd na uitvoering van de opdracht en na overleg met de initiatiefnemer. Tenzij anders overeengekomen, wordt het opgegraven terrein conform de eisen van de opdrachtgever/pachter/eigenaar opgeleverd.

In de procesbeschrijving is niet getracht elke mogelijke vorm van opgraven – driedimensionaal inmeten, alles zeven, opgraven met meer vlakken, onder water, stadsarcheologie, etc. – te beschrijven. Dit wordt doorgaans vastgelegd via het PvE, het PvA en/of het ontwerp. Het gaat hieronder alleen om processtappen of stadia van onderzoek die bij (vrijwel) elke opgraving voorkomen.

Deelproces 3: Evaluatiefase

Nadat het veldwerk is uitgevoerd, vindt een evaluatie plaats. Hierbij worden de resultaten van het veldwerk in het licht van de vraagstelling (PvE) geanalyseerd. De vondsten en monsters worden beoordeeld. Dit leidt tot een bijgesteld uitwerkingsplan en materiaalselectie. Deze kan desgewenst ook als basis voor een (her)begroting van de uitwerking kan dienen. De evaluatiefase is vooral bedoeld om te bepalen of de geraamde hoeveelheden uit te werken vondsten en monsters en de voorgestelde methodes inderdaad voldoende, of wellicht te ruim worden geacht. De evaluatiefase is ook het moment om met het depot de te verwachten hoeveelheden en categorieën vondsten en monsters en de tijdplanning door te spreken, in verband met het reserveren van depotruimte.

Deelproces 4: Uitwerken veldwerk

Ter afsluiting van de opgraving worden de resultaten vastgelegd in een standaardrapport. Het project is beëindigd nadat het standaardrapport goedgekeurd is door de bevoegde overheid. Het standaardrapport dient uiterlijk twee jaar na beëindiging van het veldwerk te worden opgeleverd, of zoveel eerder als is vastgelegd in het PvE en ongeacht of is voldaan aan het goedkeuringsvereiste. Het PvE kan nimmer afwijken van de vergunning voorwaarden en kan dus geen oplevering bepalen langer dan twee jaar na beëindiging van het veldwerk. Uiterlijk twee jaar na beëindiging van het veldwerk worden vondsten en daarbij behorende documentatie overgedragen aan de betreffende depots.

Deponeren

Voor het deponeren van materiaal geldt de wettelijke termijn dat uiterlijk twee jaar na het beëindigen van het veldwerk de documentatie en het vondstmateriaal moet zijn gedeponeed. Het deponeren van documentatie en vondstmateriaal is gesplitst. Hierover kunnen afspraken worden gemaakt in onderling overleg met het aangewezen depot.

Actoren

1. Senior KNA-archeoloog
2. KNA-archeoloog
3. Specialist
4. *Senior Veldtechnicus**

* Voor de senior veldtechnici geldt een tijdelijke regeling. Zie Deel I Toelichting op de KNA onder Actoren voor de inhoud van deze regeling en de eisen aan de senior veldtechnicus).

Deelproces 1: Voorbereiden van het veldwerk				
no	activiteit	procedure/beschrijving	actor	spec
1.1	Maken Plan van Aanpak opgraving	Op basis van het PvE wordt een Plan van Aanpak gemaakt als handleiding voor de uitvoering van het veldwerk. Het plan van aanpak SO maakt deel uit van dit PvA.	KNA-archeoloog Specialist	OS01 SP01
1.2	Doen Archismelding – aanmelden onderzoek	Voor aanvang van het veldwerk wordt het onderzoek aangemeld in Archis.*		
OK	CONTROLE	De processtappen 1.1 en 1.2 worden gecontroleerd door een KNA-archeoloog. Bij akkoord zet hij/zij een handtekening/paraaf op het Plan van Aanpak en wordt het proces vrijgegeven voor deelproces 2: het uitvoeren van het veldwerk.		
	VERBETEREN			
	STOP	Einde deelproces 1.		

Deelproces 2: Uitvoeren van het veldwerk				
no	activiteit	procedure/beschrijving	actor	spec
2.1	Uitzetten hoofdmeetsysteem, afgeleide systemen, opgravingsputten en vast(e) NAP-punten.	Aanleg hoofdmeetsysteem. Vastleggen van afgeleide meetsyste(e)m(en) en punt(en). Uitzetten werkputten. Aanbrengen (een) vast(e) NAP-punt(en).		OS02
OK	CONTROLE	Processtap 2.1 wordt gecontroleerd door een KNA-archeoloog. Indien akkoord zet hij/zij een handtekening/paraaf op de gegenereerde documenten en kan worden verdergegaan met processtap 2.2.		
	VERBETEREN			
2.2	Onderzoeken opgravingsvlakken	Er wordt een leesbaar vlak aangelegd.	KNA-archeoloog Senior veldtechnicus	OS03
		Het vlak wordt vastgelegd.		OS03
		(Vlak)vondsten en monsters worden verzameld en vastgelegd.		OS04
		De NAP-hoogte van het vlak wordt gemeten en vastgelegd.		OS06
		Het vlak wordt op foto vastgelegd.		OS08
2.3	Onderzoeken sporen	Sporen worden in het vlak aangekrast en geïnterpreteerd.	KNA-archeoloog Senior veldtechnicus	
		Sporen worden gedocumenteerd.		OS05
		Sporen worden op foto vastgelegd.		OS08
		Vondsten en monsters worden verzameld en vastgelegd.		OS04
		Waar nodig wordt de NAP-hoogte vastgelegd.		OS06
OK	CONTROLE	De processtappen 2.2 en 2.3 worden gecontroleerd door een KNA-archeoloog. Indien akkoord zet hij/zij een handtekening/paraaf op de gegenereerde documenten en kan worden verdergegaan met processtap 2.4.		
	VERBETEREN			
2.4	Onderzoeken coupes/doorsnedes	Sporen worden gecoupeerd.		OS07
		Coupes worden geïnterpreteerd.	KNA-archeoloog Senior veldtechnicus	
		Coupes worden gedocumenteerd.		OS05
		Vondsten & monsters worden verzameld en vastgelegd.		OS04
		Coupes worden op foto vastgelegd.		OS08

Vervolg deelproces 2

2.5	Afwerken sporen	Alle handelingen met betrekking tot de sporen, vondsten en monsters in het vlak worden afgerond.		OS04 OS05 OS07 OS08
OK	CONTROLE	De processtappen 2.4 en 2.5 worden gecontroleerd door een KNA-archeoloog. Indien akkoord zet hij/zij een handtekening/paraaf op de gegenereerde documenten en kan worden verdergegaan met processtap 2.6.		
	VERBETEREN			
2.6	Onderzoeken profielen	Profielen worden ingekrast en geïnterpreteerd.	KNA-archeoloog Senior veldtechnicus	OS05
		Profielen worden vastgelegd.		OS05 OS08
OK	CONTROLE	Processtap 2.6 wordt gecontroleerd door een senior KNA-archeoloog.		
	VERBETEREN			
2.7	Bijhouden en controleren opgravingsdocumentatie	Alle opgravingsdocumentatie moet op orde worden gebracht/gehouden, met name de bijgehouden lijsten.		
2.8	Uitvoeren verslaglegging	Werkzaamheden en interpretaties worden bijgehouden in dag- en weekrapporten.	KNA-archeoloog Senior veldtechnicus	OS09
2.9	Uitvoeren vondstverwerking	Vondsten en monsters worden verwerkt en gesorteerd.		OS10
		Vondsten worden tijdelijk opgeslagen.		OS11
OK	CONTROLE	De processtappen 2.7 t/m 2.9 worden doorlopend gecontroleerd door een senior KNA-archeoloog. Indien akkoord zet hij/zij een handtekening/paraaf op de gegenereerde documenten.		
	VERBETEREN			
2.10	Doen Archismelding – melden eerste bevindingen	Uiterlijk twee weken na beëindiging van het veldwerk worden de eerste bevindingen (vondstmeldingen) van het onderzoek aan Archis gemeld.		
OK	CONTROLE	Processtap 2.10 wordt gecontroleerd door een KNA-archeoloog. Indien de Archismelding is gedaan, wordt het proces vrijgegeven voor deelproces 3: de evaluatiefase.		
	VERBETEREN			
	STOP	Einde van deelproces 2.		

Deelproces 3: Evaluatiefase				
no	activiteit	procedure/beschrijving	Actor	spec
3.1	Uitvoeren evaluatie	Vondsten en monsters worden gewaardeerd & beoordeeld op geschiktheid voor analyse.	KNA-archeoloog Specialist	OS12
		Opstellen uitwerkingsplan, toetsing aan het PvE. Vastleggen bevindingen evaluatie. = evaluatierapport	KNA-archeoloog	
3.2	Uitvoeren selectie	Vondsten & monsters worden geselecteerd voor uitwerking. Aangegeven wordt welk materiaal geconserveerd moet worden. De bevindingen worden vastgelegd in een rapport. = selectierapport.	KNA-archeoloog Specialist	OS13 OS16
3.3	Opslaan niet voor uitwerking in aanmerking komend materiaal	Onderzoekswaardig materiaal dat buiten de uitwerking valt, kan tijdelijk worden opgeslagen om eventueel later uit te werken (zoals vastgelegd in selectierapport). Dit valt onder de verantwoordelijkheid van de betreffende bevoegde overheid.		OS11
OK	CONTROLE	Lid 3.1 t/m 3.3 worden gecontroleerd door een senior KNA-archeoloog. Indien akkoord zet hij/zij een handtekening/paraaf op de gegenereerde documenten waardoor het proces wordt vrijgegeven voor deelproces 4: het uitwerken van het veldwerk.		
	VERBETEREN			
	STOP	Einde van deelproces 3.		

Deelproces 4: Uitwerken veldwerk				
no	activiteit	procedure/beschrijving	actor	spec
4.1	Uitwerken sporen, structuren en profielen	De sporen, structuren en profielen worden beschreven en geanalyseerd.	KNA-archeoloog	OS14
4.2	Uitwerken (en waar nodig conserveren van) vondsten en monsters	Het geselecteerde vondstmateriaal wordt beschreven en geanalyseerd.	KNA-archeoloog Specialist	SP02 OS16
4.3	Opstellen standaardrapport Opgraven	De resultaten van de uitwerking worden vastgelegd in een standaardrapport Opgraven.	KNA-archeoloog Specialist	OS15
OK	CONTROLE	De processtappen 4.1 tot en met 4.3 worden gecontroleerd door een senior KNA-archeoloog. Indien akkoord zet hij/zij een handtekening/paraaf op de documenten en kan worden verdergegaan met processtap 4.4.		
	VERBETEREN			
4.4	Aanleveren standaardrapport aan de ROB en de BO	De ROB en de bevoegde overheid krijgen zodra gereed doch uiterlijk binnen twee jaar na beëindiging van de veldwerkzaamheden het standaardrapport aangeleverd, ongeacht of is voldaan aan het goedkeuringsvereiste.		
4.5	Doen Archismelding – overdracht onderzoeksgegevens	De relevante resultaten worden binnen twee maanden na afronding van het standaardrapport aangeleverd bij Archis.		
4.6	Aanleveren van documentatie bij depot	De opgravingsdocumentatie wordt binnen twee jaar na afronding van het veldwerk conform de eisen van het depot bij het aangewezen depot aangeleverd.		DS02
4.7	Aanleveren van vondstmateriaal bij depot	Het vondstmateriaal (vondsten en monsters) wordt binnen twee jaar na afronding van het veldwerk conform de eisen van het depot bij het aangewezen depot aangeleverd.		DS03
4.8	Aanleveren digitale gegevens bij e-Depot	Digitale documentatie wordt binnen twee jaar na afronding van het veldwerk overgedragen aan het e-Depot (www.edna.nl).		DS05
OK	CONTROLE	De processtappen 4.4 tot en met 4.8 worden gecontroleerd door de senior KNA-archeoloog. Indien akkoord zet hij/zij een handtekening/paraaf op de gegenereerde documenten waarna het proces is beëindigd.		
	VERBETEREN			
	STOP	Einde van het proces.		

SPECIFICATIES PROCES OPGRAVEN

spec	omschrijving
OS01	Plan van Aanpak Opgraven
OS02	Hoofdmeetsysteem, afgeleid meetsysteem en vast NAP-punt
OS03	Aanleggen vlakken
OS04	Verzamelen en registreren van vondsten en monsters
OS05	Identificeren en registreren van grondsporen in vlak en profiel
OS06	Hoogtemetingen van vlakken, sporen en/of vondsten
OS07	Couperen en registreren van sporen
OS08	Fotoregistratie
OS09	Dag- en wekrapporten
OS10	Verwerken van vondsten en monsters
OS11	Verpakken en tijdelijk opslaan van vondsten en monsters
OS12	Evaluatierapport – beoordelen van vondsten en monsters
OS13	Selectie van vondsten en monsters; afstoting en vernietiging van niet-geselecteerde vondsten en monsters
OS14	Analyse van sporen en structuren
OS15	Standaardrapport Opgraven
OS16	Conservering van vondsten en monsters
DS01	Beschikbaar stellen van de onderzoeksidentificatie-gegevens
DS02	Aanleveren documentatie
DS03	Aanleveren vondsten en monsters
DS05	Overdracht van digitale gegevens

**OS01
Plan van Aanpak Opgraven**

Toelichting

Het Plan van Aanpak is een concrete planning van het veldwerk en een beschrijving van de wijze waarop het onderzoek wordt uitgevoerd. Het Plan van Aanpak wordt in het veld gebruikt als handleiding voor het onderzoek. Indien de offerte voldoet aan onderstaande eisen is geen Plan van Aanpak nodig, maar volstaat te verwijzen naar de offerte. Indien geen Plan van Aanpak is opgesteld dient een apart veiligheidsplan opgesteld te worden. Alle gemaakte keuzes moeten worden beargumenteerd. Het PvA SO maakt onderdeel uit van het Plan van Aanpak Opgraven.

Producten

- Plan van Aanpak

Kwaliteitseisen

Alle onderstaande onderwerpen dienen in het Plan van Aanpak opgenomen te zijn. Naast genoemde kwaliteitseisen geldt dat de afspraken en procedures in overeenstemming moeten zijn met het Programma van Eisen en het contract met de opdrachtgever.

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Administratieve gegevens	- Zie kwaliteitseisen OS15
Inleiding	- Probleemformulering van het onderzoek, met verwijzing naar uitkomsten (waardering/ verwachtingsmodel) bureauonderzoek en PvE.
Namenlijst	- Alle bij de uitvoering van het onderzoek betrokken partijen. - De beoogde uitvoerders van het onderzoek. - Aanspreekpunten, functies en verantwoordelijkheden. - Onderaannemers.
Plan van overleg	- Planning overlegstructuur tussen opdrachtgever en uitvoerder
Uitvoeringsplan veldwerkzaamheden	- Plan voor de uitvoering van werkzaamheden in het veld. - Beschrijving van de werkzaamheden, de onderzoeksopzet en methode. De geschiktheid van een onderzoeksmethode hangt samen met de vraagstelling en de kenmerken van de verwachte archeologische waarden. - Aangeven van beslismomenten over meer/minderwerk.
Planning	- De fasering van het onderzoek en de te leverende producten of diensten per fase: inzet, tijd en middelen.
Monsternameplan	- Plan voor het nemen van monsters. - Planning van te nemen monsters gebaseerd op PvE (per relevante categorie). - Actieplan in geval van bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld raadplegen ter zake deskundig specialist).
Vergunningen	- Moeten aanwezig zijn
Risicoanalyse	- Moet aanwezig zijn
Veiligheidsplan	- Moet aanwezig zijn

OS02
Hoofdmeetsysteem, afgeleid meetsysteem en vast NAP-punt

Toelichting

Er kan verschil gemaakt worden tussen een hoofdmeetsysteem en een afgeleid meetsysteem.

Van het hoofdmeetsysteem zijn minimaal vier punten in RD vastgelegd. Het inmeten van de vier punten dient te gebeuren door gekwalificeerde landmeters. Afgeleide punten kunnen - met handhaving van landmeetkundige principes - ook door niet-gekwalificeerde landmeters worden uitgezet en ingemeten.

Bouwstenen

- Grondslagpunt
- Grondslagpuntenkaart
- Referentiepunten

Kwaliteitseisen aan uitvoering

onderdeel	kwaliteitseis(en)
Grondslagpunten	- Een precisie van 30 mm
Meetsysteem	- Relateren aan grondslagpunten - In het veld markeren - Minimaal 4 grondslagpunten - Onderlinge zichtbaarheid met het ongewapende oog
NAP-punten	- Een precisie van 30 mm - Minimaal 2 vaste punten - IJken: minimaal eenmaal per twee weken & eenmaal bij einde veldwerk

OS03 Aanleggen vlakken

Toelichting

Bij het aanleggen van vlakken spelen veel overwegingen een rol. De expertise van de KNA-archeoloog is daarbij van groot belang. Uitgangspunt is dat de vorm en interpretatie van de sporen en structuren door de KNA-archeoloog moeten worden vastgesteld. Daarna kan teken- en documentatiewerk worden overgenomen. Dat is de reden voor de regel dat sporen moeten zijn ingekrast (door de KNA-archeoloog) voordat ze worden getekend.

Bouwstenen

- Put
- Puttenkaart
- Vlak
- Vlakkenkaart

Kwaliteitseisen aan uitvoering

onderdeel	kwaliteitseis(en)
Aanleggen vlakken	<ul style="list-style-type: none"> - Vlak c.q. niveau moet leesbaar zijn. - Vondsten en sporen moeten in te meten zijn met een minimale nauwkeurigheid van 5 cm.

OS04 Verzamelen en registreren van vondsten en monsters

Toelichting

De hier beschreven norm betreft de niet-complexe vondsten en monsters. Het is aan de KNA-archeoloog te bepalen wat wel of niet complex is. Voor complexe vondsten en monsters moet contact opgenomen worden met een specialist. Zie voor algemene richtlijnen voor de verschillende vondstcategorieën de bijlage bij deze KNA.

Bij het verzamelen van de vondsten en monsters kan de "Archeologie Leidraad 1: Veldhandleiding archeologie"¹ gehanteerd worden als ondersteuning. Deze leidraad kan door middel van het PVE (op onderdelen) verplicht gesteld worden.

Bouwstenen

- Vondst_veld
- Monster_veld

Het documenteren van de vondstcontext is een integraal onderdeel.

Kwaliteitseisen aan uitvoering

onderdeel	kwaliteitseis(en)
Vondst / monsterkaartje	<ul style="list-style-type: none"> - Materiaal van het kaartje is weer- en temperatuurbestendig, zuurvrij en niet scheurbaar. - De opdruk van het kaartje is kras-, licht- en waterbestendig. - Kaartjes worden ingevuld met een lichtecht en waterbestendig medium of met een speciaal potlood voor een kunststofkaartje.
Informatie op vondst / monsterkaartje	<ul style="list-style-type: none"> - Identificatie van vindplaats - Identificatie van vondst/monster - Identificatie van vondst/monstercategorie - vastleggen context (spoor en/of vlak) - verzamelwijze - Datum

¹ Deze leidraad is beschikbaar via www.sikb.nl (downloaden of bestellen)

OS05

Identificeren en registeren van grondsporen in vlak en profiel

Toelichting

Sporen worden na aanleg van een vlak in de meeste gevallen handmatig bijgeschaafd en daarna ingekrast. De kleur en de samenstelling van de vulling is doorgaans van doorslaggevend belang voor het vaststellen van een relatieve chronologie en de herkenning van structuren. Het beschrijven van kleuren en/of het inkleuren van een veldtekening dient om de interpretatie te ondersteunen en is niet een doel op zich.

Het is raadzaam voor de interpretatie van de profielen het advies in te winnen van een specialist (fysisch geograaf of anders).

In het PvE kunnen de richtlijnen voor tekensymbolen (zie bijlage Tabel Tekensymbolen) en voor de afkortingen conform ABR verplicht gesteld worden.

Bouwstenen

- Spoor
- Sporenkaart
- Spoorrelaties
- Tekening
- Tekening_onderwerp
- Vulling
- Vullingenkaart
- Structuur
- Segment
- Segmentenkaart
- Insluitsel

Kwaliteitseisen aan uitvoering

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Identificeren van sporen	<ul style="list-style-type: none"> - Sporen handmatig bijschaven. - Sporen (opnieuw) inkrassen. - Sporen optekenen. - Grondsporen per put onderscheiden. - Relaties tussen sporen vaststellen en vastleggen. - Zoeken naar ontbrekende gemiste sporen. - Vaststellen relatieve chronologie (kleur en vulling is hierbij van belang). - Sporen nummeren en beschrijven op grond van variabelen opgenomen in de sporenformulier. - Informatie over grondsporen in het horizontale en verticale vlak vastleggen op een voor dat doel geëigend formulier. - Beschrijving van de vulling. - Grondsporen tekenen in vlak, profiel en coupes. - Bijzondere sporen op beeldmateriaal vastleggen. - Sporen in ieder aangelegd vlak registreren. Grondsporen die op een volgend vlak terugkeren, behouden hetzelfde spoornummer.
Tekening	<ul style="list-style-type: none"> - De verschillende onderdelen van de tekening moeten in kleur of symbool van elkaar te onderscheiden zijn.
Analoog tekenen	<ul style="list-style-type: none"> - Duurzaamheid door gebruik van de juiste materialen - Schaal: <ul style="list-style-type: none"> * Vlakken: schaal 1:50 of nauwkeuriger. * Profielen: schaal 1:20 of nauwkeuriger. * Coupes: schaal 1:20 of nauwkeuriger.

	<ul style="list-style-type: none"> - Tekeningdrager van kunststof die voldoet aan de volgende voorwaarden: <ul style="list-style-type: none"> * maatvast mm folie (met een zekere tolerantie 'krimp- en rekvrij'); * weerbestendig; * weekmaker vrij; * standaardafmetingen (maximaal A0, minimaal A4; DIN norm); * formaat A0: de bovenste lange zijde is voorzien van een perforatie; DIN norm. <p>Tekeningidentificatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - landelijk registratienummer (OM-nummer). - tekeningnummer (herkenningsnummer waaronder de tekening in de tekeningenlijst is gedocumenteerd). - datum (waarop een tekening wordt aangemaakt of beëindigd). - tekenaar (naam van de persoon/personen die de tekening heeft/hebben vervaardigd; indien meerdere personen aan de tekening hebben gewerkt, wordt vermeld wie waar verantwoordelijk voor was). - putnummer (nummer van de opgravingsput). - vlaknummer (nummer van een getekend niveau binnen een opgravingsput). - profiel (aanduiding van de situering van de getekende wand van een put of opgravingseenheid [noord, oost, zuid, west]). - omschrijving (aanduiding welk(e) detail(s) getekend is (zijn), bij voorkeur voorzien van spoor- en/of vondstnummer). - schaal (verkleiningsfactor waarmee de tekening vervaardigd is en/of schaalstok), - noordpijl (globale aanduiding van de richting waarin het kaartnoorden zich op de tekening bevindt). - symbolen en afkortingen (zie Tabel Tekensymbolen en ABR). - wordt aangebracht in de rechterbovenhoek van de tekeningdrager, onder de geperforeerde rand. - dient onuitwisbaar te zijn.
<p>Digitaal tekenen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Van tekeningen die direct digitaal zijn opgenomen in het veld, moet iedere dag een back-up of hard copy gemaakt worden; - back-ups moeten voldoen aan algemeen geldende kwaliteitsnormen; - digitale veldtekeningen moeten aan dezelfde kwaliteitseisen voldoen als analoge veldtekeningen (identificatie moet herleidbaar zijn); - het digitaal bestand van de veldtekening moet een vectorbestand zijn; - de tekeningen moeten vergezeld gaan van metagegevens; - natuurgetrouwe representatie van de grondsporen.

OS06
Hoogtemetingen van vlakken, sporen en/of vondsten**Toelichting**

Hoogtemeting van vlakken en grondsporen heeft als doel de onderlinge relatie van de verschillende elementen in het verticale vlak te kunnen vaststellen.

Bouwsteen

- Spoorhoogte
- Vlakhoogte
- Puntlocatie
- Vakhoogte

Kwaliteitseisen aan uitvoering

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Hoogtemeting	<ul style="list-style-type: none">- Hoogtematen worden uitgedrukt in hele centimeters + (plus) of - (min) NAP;- Hoogtes van vlakken waterpassen met minimaal één meting per 25 m²;- Minimale nauwkeurigheid van 5 cm .

OS07
Het couperen en registreren van sporen

Bouwstenen

- Coupetekening
- Coupe
- Coupelijnenkaart
- Tekening
- Tekening_onderwerp
- Spoorcoupe
- Vulling
- Vullingenkaart
- Segment
- Segmentenkaart
- Insluitse

Kwaliteitseisen aan uitvoering

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Couperen	<ul style="list-style-type: none"> - Diepte spoor vastleggen vanaf het hoogste niveau waarop het spoor zichtbaar is bij stratigrafisch gescheiden lagen. De diepte tot waar gecoupeerd wordt, hangt af van het niveau van het volgende vlak. - Aantal noodzakelijke coupes per spoor bepalen, zodanig dat een uitspraak gedaan kan worden over de chronologie en structuur van het grondspoor. In dat verband kan het nodig zijn: <ul style="list-style-type: none"> - complexe sporen op enkele plaatsen te couperen; - indien gewenst, sporen in segmenten te couperen onder uitsparen van een kruisprofiel. - Alle coupes worden getekend en beschreven, tenzij beargumenteert wordt waarom dit niet wordt gedaan.

OS08
Fotoregistratie

Bouwstenen

- foto
- foto_onderwerp

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Beeldmateriaal	<p>Algemeen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorzien van grondspooridentificatie. <p>Profielen</p> <ul style="list-style-type: none"> - verplicht indien relevant voor de vraagstelling; beargumenteren wanneer het niet wordt vastgelegd; - Lange profielen worden in delen opgenomen, zodanig dat de afzonderlijke opnamen gekoppeld kunnen worden, zonder dat delen van het profiel gemist worden. <p>Vlakken</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vlakken worden zo mogelijk van grotere hoogte vastgelegd.
Beeldidentificatie	<ul style="list-style-type: none"> - Identificatie beeld - Maatstok - Noordpijl

OS09
Dag- en weekrapporten

Toelichting

Dag- en weekrapporten dienen ter ondersteuning van analyse van de opgravingsgegevens. De KNA-archeoloog geeft daarin in het veld genomen beslissingen ten aanzien van de onderzoeksstrategie weer, waarnemingen in het veld, voorlopige interpretaties, etc.

Producten

- Analoog of digitaal vervaardigde dagrapporten, zoveel als er veldwerkdagen zijn verstreken.
- Analoog of digitaal vervaardigde weekrapporten (indien digitaal, vergezeld van uitdraai), zoveel als er veldwerkweken zijn verstreken.

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Dagrapport	Dagrapporten worden bij voorkeur aan het einde van een werkdag, of tenminste aan het begin van de daaropvolgende dag vervaardigd. In het dagrapport komt altijd het volgende aan de orde: <ul style="list-style-type: none"> - datum; - naam van de rapporteur; - weersomstandigheden; - werkzaamheden met bijbehorende personele inzet; - gevoerd gepland overleg en daaruit voortvloeiende afspraken; - technische en/of wetenschappelijke ontwikkelingen; - motivatie van keuze t.a.v. selectie van materiaal; - bezoek.
Weekrapport	Weekrapporten worden bij voorkeur aan het einde van een werkweek, of uiterlijk aan het begin van de daaropvolgende werkweek opgesteld. In het weekrapport komt altijd het volgende aan de orde: <ul style="list-style-type: none"> - weeknummer (datum) en jaar; - naam van de rapporteur; - voortgang werkzaamheden in relatie tot de planning en het in het PvE beoogde resultaat; - wetenschappelijke ontwikkelingen; - voortzetting dan wel aanpassing van de werkzaamheden en de methode.

OS10
Verwerken van vondsten en monsters

Toelichting

Het verwerken van vondsten en monsters omvat de basishandelingen die vrijwel alle vondsten ondergaan, zoals schoonmaken, wegen, nummeren en verpakken. De vondstverwerking moet uitgevoerd zijn voordat de evaluatie van de opgraving plaatsvindt. De minimumeisen voor de vondstverwerking staan in het PvE.

Het PvE kan de richtlijnen uit de Archeologie Leidraad 1: Veldhandleiding archeologie ISSN: 1570-6206 verplicht stellen.

Bouwstenen

- Vondst_verwerking
- Monster_verwerking

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Verwerking vondsten en monsters	<ul style="list-style-type: none"> - Verwerkte vondsten en monsters dienen op een dusdanige wijze schoongemaakt, gesorteerd, geïdentificeerd en/of genummerd en verpakt te worden dat aansluitend analyse kan plaatsvinden door specialist. - Elk monster of elke vondst is voorzien van een monster-cq.vondstenkaartje. - Verwerkte vondsten en monsters dienen op een dusdanige manier opgeslagen en bewaard te worden dat de conditie tot aan analyse van de vondsten en monsters zo stabiel mogelijk blijft.

OS11

Verpakken en tijdelijk opslaan van vondsten en monsters

Toelichting

Tijdelijke opslag dient gericht te zijn op het stabiliseren van de conditie van de vondsten en monsters, zodat de conditie van het materiaal zo stabiel mogelijk blijft. In de meeste gevallen geldt dat opslag in een koele en donkere ruimte de meeste stabiliteit oplevert.

Bouwstenen

- Doos
- Doosinhoud

Kwaliteitseisen

Voor alle materiaalcategorieën geldt verwerken, verpakken en tijdelijke opslag volgens advies specialist of door specialist zelf.

Bij het verzamelen, verpakken en verwerken van de vondsten en monsters kan de Archeologie Leidraad 1: Veldhandleiding archeologie gehanteerd worden als ondersteuning en de leidraad Eerste Hulp bij Kwetsbaar Vondstmateriaal. Bij de verschillende materiaalgroepen is verwezen naar het desbetreffende hoofdstuk in Leidraad 1 Veldhandleiding archeologie ISSN: 1570-6206.

Materiaal-groep	Archeologie Leidraad 1	Verzamelen	Verpakken	Tijdelijke opslag
Natuursteen	Veldhandleiding hoofdstuk 16	Bij zachte soorten of bij vermoeden van bewerkings- en/of kleursporen, gaaf of gefragmenteerd, en bloc opnemen.	Nat/vochtig ² (niet onder water), luchtdicht en in een harde, steunende verpakking. Tefriet en barnsteen dienen nat/onder water bewaard te worden.	Donker, Temp 5-10°C.
Keramiek	Veldhandleiding hoofdstuk 14	Sterk gefragmenteerd en/of zeer kwetsbaar materiaal wordt met een deel omringende grond en bloc opgenomen. Complete potten, gaaf of gefragmenteerd, worden met inhoud gelicht, indien er een directe relatie wordt verwacht tussen de pot en inhoud.	Zeer kwetsbaar materiaal nat/vochtig (niet onder water), luchtdicht en in een harde, steunende verpakking.	Donker, Temp 5-10°C.
Metaal en combinaties van metaal en emaille	Veldhandleiding hoofdstuk 12	Sterk gefragmenteerd en/of zeer kwetsbaar materiaal wordt met een deel omringende grond en bloc opgenomen	Niet kwetsbaar materiaal onderwater en luchtdicht verpakken. Zeer kwetsbaar materiaal nat/vochtig ² (niet onder water), luchtdicht en in een harde, steunende verpakking.	Donker, Temp 5-10°C. Bij opslag langer dan een maand specialist raadplegen.
Glas	Veldhandleiding hoofdstuk 13	Sterk gefragmenteerd en/of zeer kwetsbaar glas en gebrandschilderd/ beschilderd/ verguld glas wordt met een deel omringende grond, zonodig en bloc opgenomen. Indien losse scherven worden gevonden, dan kunnen deze over het algemeen zonder	Niet kwetsbaar glas in kleine porties verpakken. Zeer kwetsbaar glas en gebrandschilderd/ beschilderd/ verguld glas in kleine porties, nat/vochtig ² (niet onder water), luchtdicht en in een harde, steunende verpakking.	Donker, Temp 5-10°C.

		bezwaar worden opgenomen.	
--	--	---------------------------	--

Materiaal-groep	Archeologie Leidraad 1	Verzamelen	Verpakken	Tijdelijke opslag
Organische materialen zoals hout, leer, kwetsbaar of bewerkt bot, ivoor, textiel, touw etc. en organisch materialen in combinatie met metaal	Veldhandleiding hoofdstuk 1 t/m 11	Objecten van organisch materiaal worden bijvoorkeur en bloc opgenomen met een passende ondersteunende verpakking. In het vlak vrij geprepareerde objecten, die niet direct geborgen worden, moeten nat blijven (liefst onder water). Dit geldt ook voor benen objecten; bot van redelijke of goede kwaliteit kan zonder bezwaar opgenomen worden. Nat materiaal is zeer kwetsbaar en moet dus zeer voorzichtig worden behandeld.	Losse objecten onder water en luchtdicht verpakken. Hout, textiel, touw en kwetsbaar leer/ bot/ ivoor en andere zeer kwetsbare objecten eveneens verpakken in harde steunende verpakking. Objecten die met omringende grond en bloc zijn verzameld luchtdicht en nat/vochtig verpakken in een harde steunende verpakking. Geen schimmelremmers toevoegen ¹ . Geen water verversen.	Donker, Temp 5-10°C. Bij opslag langer dan een maand specialist raadplegen.

¹ Toelichting waarom géén schimmelremmers

- Kan een negatieve invloed hebben op verder onderzoek.
- Meeste schimmelremmers zijn schadelijk voor de gezondheid (ARBO-normen).

² Toelichting bij nat/vochtig (niet onder water)

Het doel van nat/vochtig verpakken en tijdelijk opslaan is handhaven c.q. zoveel mogelijk imiteren van de opgravingsomstandigheden. Het materiaal niet onder water zetten omdat het anders kan gaan zweven en bewegen waardoor fragmenten elkaar kunnen beschadigen.

OS12
Evaluatierapport - Beoordelen van vondsten en monsters

Toelichting

De evaluatie heeft als doel de uitwerking van de opgraving te plannen en te (her)begroten. Het is daarvoor van belang dat vondsten, monsters en sporen zijn beoordeeld op hun potentie voor het beantwoorden aan de in het PvE gestelde vragen. Op basis van deze beoordeling wordt besloten welke vondsten, grondsporen en monsters worden uitgewerkt. Ook kunnen afspraken worden gemaakt over de omgang met bijzondere of niet in het PvE of ontwerp voorziene - en daarmee doorgaans niet begrote - vondsten.

In het evaluatierapport kan een globaal antwoord op de vraagstelling opgenomen kunnen worden; niet alleen een indicatie of het mogelijk is de onderzoeksvragen te beantwoorden, maar alvast de eerste indruk en hoeverre dit afwijkt van de verwachting voorafgaand aan het onderzoek.

De evaluatiefase is ook het moment waarop voor het eerst nauwkeurig kan worden geschat hoeveel materiaal ter deponering zal worden aangeboden. De schatting van de hoeveelheid te deponeren materiaal dient aan het aangewezen depot te worden doorgegeven.

Producten

- Beoordeelde vondsten en monsters
- Evaluatierapport

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Evaluatierapport	<ul style="list-style-type: none"> - Recapitulatie vraag- en doelstelling. - Beargumenteren (on)mogelijkheid beantwoorden onderzoeksvragen PvE. - Waardering materiaal, structuren en sporen (gedocumenteerd materiaal) - Advies van de KNA-archeoloog en betrokken specialisten voor uitwerking op basis van vraagstelling (kwalitatief, kwantitatief). - Begroting. - (Bijstelling) opgave te deponeren vondsten, monsters en documentatie. - De voor de desbetreffende materiaalcategorie relevante vraagstelling uit het PvE - Toestand / conservering (kwaliteit) van de monsters / vondsten - Kwantiteit van de beoordeelde monsters en vondsten - Indicatie of het mogelijk is om de vraagstelling uit het PvE te beantwoorden

OS13

Selectie van vondsten en monsters/afstoting en vernietiging van niet-geselecteerde vondsten en monsters / selectierapport

Toelichting

Tijdens en na veldwerk vindt op allerlei momenten selectie plaats. Tijdens het veldwerk wordt de selectie overgelaten aan een KNA-archeoloog en de betrokken specialisten, althans voorzover een bepaalde vorm van selectie niet in het PvE is vastgelegd.

In de evaluatiefase wordt beslist welke vondsten en monsters worden uitgewerkt. Het resterende deel kan worden gedeponereerd of verwijderd. Dat laatste kan inhouden dat het wordt geschonken aan musea of educatieve instellingen. Het kan ook worden vernietigd, waarbij als stelregel geldt dat het ter destructie wordt aangeboden, opdat het niet abusievelijk als artefact in het bodemarchief terecht komt. Indien bodemvondsten krachtens de wet eigendom zijn van de staat, provincie of gemeente, valt een beslissing over definitieve verwijdering onder de verantwoordelijkheid van de minister.

De uitvoerder geeft een advies over selectie en afstoting; het depotbeheer voert dit uit in overleg met de eigenaar (in juridische zin).

Producten

- Selectierapport

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Selectie algemeen	<ul style="list-style-type: none"> - Selectie dient gebaseerd te zijn op het PvE en op algemeen aanvaarde wetenschappelijke en ethische criteria. - Keuzes moeten worden verantwoord in een selectierapport. - Wijze waarop aan selectie uitvoering wordt gegeven, moet worden verantwoord in het selectierapport. - Verantwoording en wijze van inperking van materiaal in overleg met specialist.
Selectie bij verwerking van vondsten en monsters	<ul style="list-style-type: none"> - Verzamelde vondsten moet een basisbehandeling hebben ondergaan en moeten geregistreerd zijn. - Verzamelde vondsten en monsters worden uitgewerkt tot het niveau wat is: <ul style="list-style-type: none"> a) aangegeven in PvE (beantwoording vraagstelling); b) n.a.v. bijgestelde evaluatie; c) op basis van erkende wetenschappelijke criteria; d) een combinatie van de drie. - Afweging hoeveel vondsten en monsters gedeponereerd worden. Te deponeren verzamelde vondsten en monsters worden ingekrompen tot een minimale hoeveelheid benodigd voor herinterpretatie en/of uitgebreider onderzoek, gebaseerd op wetenschappelijke criteria. In voorkomende gevallen kan dit betekenen dat het vondstcomplex in zijn geheel wordt gedeponereerd. - Alle niet voor deponering voorgedragen vondsten en monsters worden verwijderd. - Vondsten worden op een controleerbare en vastgelegde wijze afgevoerd op aanwijzing van de bevoegde overheid (de eigenaar van het materiaal in juridische zin: staat, provincie of gemeente).

OS14
Analyse van sporen en structuren

Producten

- Deelrapport sporen en structuren (onderdeel 2 van OS15)
- Set basisgegevens: beschrijving van de sporen en structuren op basis waarvan de analyse is uitgevoerd

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Inleiding	<ul style="list-style-type: none"> - Omschrijving van het project waarbinnen het onderzoek is uitgevoerd - Onderzoekopdracht en vraagstellingen - Verwijzing naar het PvE, het PvA Specialistisch Onderzoek, Evaluatie
Stratigrafie/ profielen	<ul style="list-style-type: none"> - Informatie over de wijze waarop de site zich aan het huidige oppervlak manifesteert. - Een beschrijving van de opbouw van de site aan de hand van enkele profielen (eventueel geschematiseerd). Indien mogelijk worden profielen opgenomen die de hele site op een of - indien wenselijk - meerdere strategische plaatsen in twee richtingen loodrecht op elkaar kruisen. Ter illustratie kunnen in het veld gemaakte profielfoto's worden opgenomen.
Overzichts- plattegronden	<ul style="list-style-type: none"> - Een allesporenkaart, voorzien van een aan het landelijk coördinatenstelsel ontleend coördinatengrid en bij voorkeur georiënteerd. Bij opgravingen met duidelijk gescheiden fasen, perioden of stratigrafische niveaus, worden de verschillende fasen etc. op een overeenkomstig aantal sporenkaarten weergegeven. - Indien plattegronden van individuele structuren noodzakelijk geacht worden, worden deze ontleend aan de allesporenplattegrond(en). - Excerpten uit of vereenvoudigde versies van de allesporenplattegrond(en) ten behoeve van de fasering of periodisering van de sporen, voor de weergave van bepaalde spoorcategorieën, structuren, complexen en patronen.
Structuren, spoorcategorieën en individuele sporen	<ul style="list-style-type: none"> - Indien mogelijk dienen opgegraven sporen te worden toegeschreven aan structuren en te worden ingedeeld in spoorcategorieën. De structuren en sporen worden beschreven en typologisch, chronologisch en ruimtelijk ingedeeld en weergegeven in tekeningen die een beeld geven van het horizontale vlak en de verticale doorsnede. Relevante foto's (veldopnamen) worden, indien ze beschikbaar zijn, toegevoegd. - Voor structuren en sporen van hetzelfde karakter of behorend tot dezelfde categorie dienen vergelijkbare schalen te worden gebruikt. - De afzonderlijk afgebeelde structuren en sporen dienen in de allesporenkaart en/of daarvan afgeleide overzichtsplattegronden gelokaliseerd te kunnen worden. - Ter oriëntatie dient in alle afbeeldingen van structuren en complexen een noordpijl te worden geplaatst.
Structuren	<ul style="list-style-type: none"> - Alle structuren worden beschreven en afgebeeld.

Spoorcategorieën	<ul style="list-style-type: none">- Van sporen die niet aan bepaalde structuren kunnen worden toegeschreven zal een representatieve selectie per categorie worden afgebeeld. Complexe sporen dienen allemaal integraal te worden afgebeeld.- Van de nog niet besproken individuele sporen die niet aan structuren zijn toegeschreven of in categorieën zijn ondergebracht, dient een representatieve selectie te worden beschreven
Complexen	<ul style="list-style-type: none">- Structuren en sporen die een evidente samenhang vertonen (ruimtelijk en functioneel) dienen als complexen apart besproken en afgebeeld te worden.

OS15
Standaardrapport Opgraven

Toelichting

Het standaardrapport Opgraven is het eindverslag van een opgraving. Het bestaat uit drie delen:

1. De synthese
2. Het deelrapport Sporen & Structuren
3. De verschillende deelrapporten van specialisten.

In deze specificatie is een aantal punten opgenomen die in elk rapport aan de orde dienen te komen. Het doel daarvan is de auteur(s) aandacht te laten besteden aan een aantal zaken, ook als er in verband met het desbetreffende onderzoek weinig over valt te melden. In dat geval dient aangegeven of verklaard te worden waarom die informatie geheel of gedeeltelijk ontbreekt.

Naast de Nederlandstalige samenvatting wordt aanbevolen ook een publieksvriendelijke samenvatting en een Engelstalige samenvatting te schrijven.

Producten

- Standaardrapport:
 - Algemene informatie;
 - Synthese;
 - Deelrapporten;
 - Databestanden;
 - ISBN-nummer nummer of ISSN-nummer.

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
ISBN- of ISSN-nummer	<ul style="list-style-type: none"> - ISBN-nummer kan digitaal aangevraagd worden via www.ISBN.nl. - International Standard Serial Number (ISSN-nummer) kan voor een tijdschrift of andere seriële Nederlandse uitgave – zonder kosten- aangevraagd worden bij het ISSN Centrum Nederland van de Koninklijke Bibliotheek, mits de publicatie voldoet aan de opnamecriteria van het Depot van Nederlandse Publicaties. Bij levering aan het depot wordt de titel met ISSN opgenomen in de Nederlandse Bibliografie en in de wereldwijde ISSN-database (zie www.kb.nl).

Kwaliteitseisen aan Synthese (deel 1)

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Administratieve gegevens	<ul style="list-style-type: none"> - Data per deelproces. - Opdrachtgever. - Uitvoerder. - Bevoegd gezag (gemeente, provincie, rijk). - Naam archeologisch deskundige namens bevoegd gezag. - Beheer en plaats van documentatie. - OM-nummer - Locatie (gemeente, plaats, toponiem, minimaal 4 x/y coördinaten). - Kaart onderzoeksgebied.
Beschrijving van de onderzoeksopdracht	<ul style="list-style-type: none"> - Een verwijzing naar het PvE. - Vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied. - Het gespecificeerde archeologische verwachtingsmodel. - Doelen en wensen van de opdrachtgever. - Randvoorwaarden (indien van toepassing).

Raadplegen specialisten	- Indien specialistisch onderzoek substantieel is, moeten de betrokken specialisten bij het schrijven van de synthese ingeschakeld worden.
Inleiding	- Het project waarbinnen de opgraving is uitgevoerd, de organisatie van het archeologische onderzoek en de opdrachtgever.
De vindplaats	- Vindplaatsgegevens (gemeente, plaats, toponiem, minimaal 4 x/y-coördinaten) en alle bekende identificatie codes. - Topografische ligging van de vindplaats (situatiekaart vindplaats op basis van een topografische kaart). - Een korte bespreking van de vindplaats in zijn archeologische context (archeoregio) onder vermelding van de daartoe geraadpleegde literatuur en/of database. - Landschappelijke ligging, grondgebruik en fysisch-geografische (literatuur)gegevens over de archeoregio. - Beschrijving van het uitgevoerde voortraject.
De onderzoeksopdracht (conform PvE)	- Vraagstelling met betrekking tot de vindplaats (indien beschikbaar conform het PvE / PvA). - Randvoorwaarden. - Evaluatierapport.
Werkwijze, opgravingsstrategie	- beschrijving van de opgravingsmethode in samenhang met de aard van de vindplaats en het PvE. - Motivatie van de keuze t.a.v. selectie van materiaal.
Synthese	Interpretatie van het materiaal in relatie tot elkaar en de vindplaats. - Het landschap rond de vindplaats. - Grondsporen en structuren. - Mobiel vondstmateriaal.
Datering	De basisgegevens van dateringsonderzoek.
Conclusies	Hier worden de uitkomsten van de voorgaande hoofdstukken beschreven en wordt antwoord gegeven op de vraagstelling uit PvE. Indien voorgeschreven in het PvE aangevuld met een evaluatie van het voortraject.
Samenvatting	- Nederlandstalig - Vermelding vraagstelling, gevolgde onderzoeksmethode en resultaten
Bijlagen	- Lijst met afbeeldingen en verantwoording. - Literatuurlijst. - Informatiedrager met basisgegevens en overzichtslijst van de relevante materiaalgroepen en de bijbehorende bestanden.

N.B.: voor kwaliteitseisen deel 2: zie OS14, voor kwaliteitseisen deel 3: zie SP02.

OS16
Conservering van vondsten en monsters

Toelichting

Het gaat hier niet om conservering in situ maar conserveringsmaatregelen aan vondsten. Er bestaan twee vormen van conserveren: passief en actief. Bij passieve conservering wordt de omgeving van het object zodanig geconditioneerd, dat het verval van de vondsten minimaal is (zie voor tijdelijke opslag specificatie OS11 en voor permanente opslag specificatie DS05). Bij actieve conservering worden de vondsten zelf behandeld, waardoor verval in depotomstandigheden minimaal is. Deze specificatie heeft betrekking op actieve conservering.

In principe wordt ernaar gestreefd het object met alle erin aanwezige informatie te behouden. Indien dit niet mogelijk is, wordt de informatie die in het object aanwezig is, vastgelegd en wordt onbehandeld materiaal ten behoeve van later onderzoek bemonsterd. Opslag van onbehandelde vondsten in depot kan alleen in uitzonderlijke gevallen, wanneer dat overeengekomen is in de overdrachtsverklaring. Bij conservering wordt de beginsituatie zo goed mogelijk vastgelegd. Ook tijdens het conserveringsproces dienen materiaaltechnische aspecten die aan het licht komen zo goed mogelijk te worden gedocumenteerd. Bij conservering moet een maximale reversibiliteit worden nagestreefd.

INTAKE

Het 'intake'-formulier wordt opgesteld door de senior KNA-archeoloog en de conserveringsspecialist. Na invulling van de gegevens en controle door de conserveringsspecialist of alle te behandelen vondsten daadwerkelijk aanwezig zijn, wordt het 'intake'-formulier door de senior KNA-archeoloog en de conserveringsspecialist in tweevoud ondertekend. Een exemplaar wordt aan de senior KNA-archeoloog gegeven, de andere wordt toegevoegd aan het conserveringsrapport.

CONSERVERINGSRAPPORT

Het conserveringsrapport is een verslaglegging van de beginsituatie van de te conserveren vondsten, de reinigings- en conserveringsbehandeling en van de materiaal technologische waarnemingen die aan de vondsten zijn verricht. Aan het conserveringsrapport wordt het 'intake'-formulier toegevoegd.

De senior KNA-archeoloog tekent voor goedkeuring van het resultaat van de behandeling en het conserveringsrapport en controleert of alle geconserveerde vondsten, (eventuele) monsters en documentatie daadwerkelijk voor overdracht aanwezig zijn.

Producten

- conserveringsrapport (met bijbehorend beeldmateriaal, tekeningen, etc.)
- overdrachtsklaring
- geconserveerd (e) object(en)

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Algemene eisen	<ul style="list-style-type: none"> - De bij het conserveren te gebruiken gereedschappen en materialen dienen daarvoor geschikt te zijn. - De conservering van materiaal dient plaats te vinden onder omstandigheden die de conditie en stabiliteit van het materiaal optimaal waarborgen. - De te conserveren voorwerpen, alsmede de eventuele genomen monsters, dienen tijdens het conserveringsproces vergezeld te gaan van de daarbij behorende vondstgegevens (overeenkomstig de informatie die op vondstkaartjes staat weergegeven).

DS01
Beschikbaar stellen van de onderzoeksidentificatie-gegevens**Producten**

- Onderzoeksidentificatie-gegevens

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Onderzoeksidentificatie-gegevens	Gegevens worden schriftelijk verstrekt aan het depot en bevatten minimaal: <ul style="list-style-type: none">- OM-nummer- gemeente;- plaats;- toponiem;- 4 X/Y-coördinaten.

DS02 Aanleveren documentatie

Toelichting

Binnen twee jaar na afronding van het veldwerk wordt de originele complete onderzoeksdocumentatie overgedragen aan het aangewezen provinciale of gemeentelijke depot, conform de eisen van het depot.

De uitvoerder controleert of documentatie voldoet aan het PvE en de eisen van het depot en maakt afspraken met het depot over de aanlevering van documentatie.

Producten

- Originele complete documentatie behorende bij de aan te leveren vondsten en monsters

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Onderzoeksdocumentatie	<ul style="list-style-type: none"> - Vermelden OM-nummer; - De originele complete onderzoeksdocumentatie wordt genummerd en geordend aangeleverd, conform de (eventuele aanvullende) eisen van het aangewezen depot; - Het formaat en het soort materiaal van de dragers van de onderzoeksdocumentatie zijn conform de (eventuele aanvullende) eisen van het aangewezen depot

DS03
Aanleveren vondsten en monsters

Toelichting

Binnen twee jaar na afronding van het veldwerk worden de vondsten en monsters overgedragen aan het aangewezen provinciale of gemeentelijke depot, conform de eisen van het depot. De vondsten en monsters worden gescheiden van de onderzoeksdocumentatie aangeleverd, over de precieze termijn moeten afspraken gemaakt worden met het aangewezen depot. De uitvoerder controleert of de vondsten voldoen aan het PvE en de eisen van het aangewezen depot, neemt contact op met het depot om afspraken te maken over de aanlevering van de vondsten en monsters en geeft het verwachte volume vondstmateriaal door. Vondsten en monsters moeten compleet, geregistreerd, geordend en geconserveerd worden aangeleverd, tenzij schriftelijk anders overeengekomen. De controle omvat de registratie, het verpakkingsmateriaal, de containers en conservering. De uitvoerder neemt bij akkoord de overdrachtsverklaring van het depot in ontvangst.

Producten

- Alle vondsten die bij het veldwerk verzameld en geselecteerd zijn, in adequate verpakking
- Verpakte monsters

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Verpakkingsmateriaal	<ul style="list-style-type: none"> - Het formaat, gewicht en het soort materiaal van de containers van de vondsten en monsters zijn conform de eventueel aanvullende eisen van het aangewezen depot. - De desbetreffende materiaalcategorieën dienen verpakt te worden in materiaal met daartoe geschikte eigenschappen.
Vondsten & monsters	<ul style="list-style-type: none"> - Vondsten en monsters worden dusdanig geconserveerd aangeleverd, dat de conditie zo stabiel mogelijk blijft. - De vondsten zijn gewassen, gedroogd, geconserveerd, geordend, uitgesplitst en verpakt per vondstnummer en per bewaarcategorie. - Monsters worden verwerkt aangeleverd, tenzij (in bijzondere omstandigheden) anders wordt afgesproken met de beheerder van het depot. - De monsters zijn verwerkt (gezeefd/gefloteerd en gedroogd), geordend, uitgesplitst en verpakt per vondstnummer en per bewaarcategorie (minimale, relatief vochtige en relatief droge bewaarcondities). - De vondsten en monsters zijn in genummerde containers (dozen/kratten) verpakt en minimaal voorzien van een compleet ingevuld waterbestendig vondstkaartje van zuurvrij materiaal beschreven met watervaste, lichtechte inkt. - Vondsten worden geordend, omschreven en compleet aangeleverd, tenzij schriftelijk anders overeengekomen met de beheerder.
Informatie op verpakking (containers)	<p>Op de verpakkingseenheden staat minimaal de volgende informatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - OM-nummer; - uniek containernummer; - locatie: naam opgraving/toponiem, jaar vondst/opgraving; - conditioneringscategorie; - aanduiding <i>breekbaar of behandeld met schadelijke stoffen</i> en de naam van de stof.

DS05
Overdracht van digitale gegevens

Toelichting

De overdracht van alle digitale documentatie van het onderzoeksproject, bestaande uit tekstdocumenten, databases, spreadsheets, tekeningen, GIS-bestanden, beeldmateriaal en/of andere computerbestanden. Binnen binnen twee jaar na afronding van het veldwerk *moeten* alle, conform het PvE gespecificeerde digitale producten worden overgedragen aan het e-Depot. Alle op eigen initiatief van de uitvoerder(s) gemaakte digitale gegevens *mogen* worden aangeleverd. Voor de aanlevering van de digitale bestanden gelden de richtlijnen van het e-Depot. Website e-depot: www.edna.nl.

Producten

- een algemene beschrijving van het onderzoeksproject waartoe de cd-rom's met de bestanden behoren, in de vorm van een (qualified) Dublin Core (metadata)formulier;
- een lijst van de overgedragen digitale media (cd-lijst);
- een gedocumenteerde lijst van de bestanden op de cd-rom('s), waarin per bestand zowel de technische als inhoudelijke eigenschappen exact worden beschreven ;
- een gedetailleerde beschrijving van de inhoud van elk bestand en/of elke datatabel, in de vorm van een *datadictionary* of codeboek waarin exact de betekenis van alle variabelen, codes en layers wordt beschreven.;
- een overdrachtsverklaring, waarin onder andere afspraken worden vastgelegd over het recht op verspreiding en hergebruik.

Kwaliteitseisen

onderwerp	kwaliteitseis(en)
Algemeen	Alle metagegevens moeten digitaal worden aangeleverd. Voor de exacte invulling van de verschillende metagegevens wordt verwezen naar de overeenkomstige richtlijnen van het e-Depot.
Documentatie	De aangeleverde computermedia met de digitale bestanden van het onderzoeksproject worden begeleid door beschrijvende documentatie (metagegevens). In de metagegevens moet, voor andere archeologen, duidelijk en helder worden beschreven om welke bestanden het gaat, wat de inhoud is en hoe de gegevens gebruikt en begrepen kunnen worden.
Moment van overdracht	De overdracht van de digitale opgravingsdocumentatie vindt op één moment plaats, namelijk na afloop van het (deel van het) onderzoeksproject, als de definitieve versies van de bestanden zijn opgemaakt, gecontroleerd en goedgekeurd. Bijvoorkeur blijkt dit uit een bijgeleverd finaal controlerapport. De complete dataset met alle gegevens wordt in één keer overgedragen.
Formaat	De computerbestanden worden aangeleverd in het <i>native</i> (interne) bestandsformaat van een momenteel binnen de Nederlandse archeologie gangbaar computerprogramma. Daar waar de bestanden zijn vervaardigd met minder gangbare software, vindt vooraf overleg met het e-Depot plaats of worden de gegevens voor overdracht geconverteerd en (opnieuw) gecontroleerd.
Benaming	Alle bestanden hebben een bestandsnaam die uniek is binnen de gehele dataset van het onderzoeksproject. Dezelfde bestandsnaam komt niet in meerdere (sub)directories voor. Alle momenteel binnen Windows gangbare benaming voor de bestanden wordt geaccepteerd (met spaties, leestekens en hoofdletters).